
CULTURE POLICIES FOR CREATING AN EFFECTIVE STATE CULTURAL ART AND EDUCATIONAL INFRASTRUCTURE FOR LIFELONG ART AND CULTURE EDUCATION

Evgeni Velev

ULSIT - Sofia, Bulgaria, evgeni_velev@abv.bg

Kamelia Nusheva

ULSIT- Sofia, Bulgaria, k.nusheva@unibit.bg

Abstract: The current research is focused on the detailed study and analysis of good European and world practices in the formation and implementation of cultural policies for building an effective state cultural, art and educational infrastructure in lifelong learning in arts and culture. On the basis of up-to-date and objective scientific and statistical information, the regulated principles, indicators and approaches related to the peculiarities and tendencies in the different national cultural, artistic and educational systems are analyzed analytically and in detail. An attempt is made to assess the change in the indicators used for the sustainable development of arts and culture education and to formulate appropriate conclusions on the state, trends and perspectives of educational, cultural and recreational processes in the context of modern political-economic, administrative and socio-cultural aspects.

On this basis, it is argued that the development of an interactive educational environment for continuous professional and continuing education in the field will lead to an increase in the institutional, civic and media activity for the development of the creative economy as a key dimension of sustainability and activation of the civic participation in local, regional, national and supranational cultural policies, promoting creativity and social innovation through art and culture and stimulating mutual enrichment of national, regional and local identities and cultures. The studies and analyses carried out confirm the necessity to provide, maintain and develop arts and culture education and optimize the cultural, artistic and educational infrastructure in the conditions of continuity of organizational and management innovations, relying on a complex approach at several organizational levels while at the same time scope includes strategies, policies, organizational-management and leadership practices, structural, functional and behavioral models, process efficiency, cultural values and attitudes, as well as the adequacy of information and communication infrastructures in the field of educational, cultural and recreational activities.

The report is for scientific research project DN № 05/1, 14.12.2016 „Communicational Model for Interactive Educational Environment for Post – Graduate Professional and Vocational Studies in the Field of Cultural and Creative Industries“, with the financial support of National Science Fund (NSF) of Ministry of Education and Science (MES) of Bulgaria.

Keywords: arts, culture, cultural policies, cultural and creative industries, educational infrastructure, lifelong learning

КУЛТУРНИ ПОЛИТИКИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ЕФЕКТИВНА ДЪРЖАВНА КУЛТУРНА, ХУДОЖЕСТВЕНА И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО ИЗКУСТВАТА И КУЛТУРАТА ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

Евгени Велев

УниБИТ – София, Р България, evgeni_velev@abv.bg

Камелия Нушева

УниБИТ – София, Р България, k.nusheva@unibit.bg

Резюме: Настоящото изследване е ориентирано към детайлно проучване и анализиране на добрите европейски и световни практики във формирането и провеждането на културни политики за изграждане на ефективна държавна културна, художествена и образователна инфраструктура в обучението по изкуствата и културата през целия живот. На основата на актуална и обективна научна и статистическа информация детайлно и аналитично се разглеждат регламентираният принципи, показатели и подходи, свързани с особеностите и тенденциите в различните национални културни, художествени и образователни системи. Прави се опит да бъде извършена оценка на изменението на използваните индикатори за устойчиво развитие на образованието по изкуствата и културата, както и да бъдат формулирани съответните изводи за състоянието, тенденциите и перспективите пред образователно-възпитателните и културно-развлекателни

процеси в контекста на съвременните политико-икономически, административноправни и социокултурни аспекти. На тази база се застъпва тезата, че изграждането на интерактивна образователна среда за непрекъснато професионално и продължаващо обучение в разглежданата област ще доведе до повишаване на институционалната, гражданска и медийна активност за развитието на творческата икономика, като ключово измерение на устойчивостта и активиране на гражданското участие във формиране на местни, регионални, национални и наднационални културни политики, до насърчаване на творчеството и социалните иновации чрез изкуство и култура и стимулиране на взаимното обогатяване на националните, регионални и местни идентичности и култури. Извършените проучвания и анализи, потвърждават необходимостта от осигуряване, поддържане и развитие на обучението по изкуствата и културата и оптимизиране на културната, художествена и образователна инфраструктура в условия на непрекъснатост на организационно-управленските иновации, залагайки на комплексен подход едновременно на няколко организационни нива, в чиито обхват попадат стратегии, политики, организационно-управленски и лидерски практики, структурни, функционални и поведенчески модели, ефикасност на процесите, културни ценности и нагласи, както и адекватността на информационните и комуникационни инфраструктури в сферата на образователно-възпитателните и културно-развлекателни дейности.

Докладът е в връзка с изследванията по научно-изследователски проект DN № 05/1, 14.12.2016 г. „Комуникационен модел за интерактивна образователна среда за следдипломни професионални и професионални изследвания в областта на културните и творческите индустрии“, с финансовата подкрепа на Националния фонд за научни изследвания (НФНИ) на Министерството на образованието и науката (МОН) на България.

Ключови думи: изкуство, култура, културни политики, културни и творчески индустрии, образователна инфраструктура, обучение през целия живот

ИЗЛОЖЕНИЕ

Настоящото изследване е ориентирано към детайлно проучване и анализиране на добрите европейски и световни практики във формирането и провеждането на културни политики за изграждане на ефективна държавна културна, художествена и образователна инфраструктура в обучението по изкуствата и културата през целия живот. На основата на актуална и обективна научна и статистическа информация се прави опит детайлно и аналитично да бъдат разгледани и проучени регламентиранияте принципи, показатели и подходи, свързани с особеностите и тенденциите в различните национални културни, художествени и образователни системи. В този смисъл извършената оценка на изменението на използваните индикатори за устойчиво развитие на образованието по изкуствата и културата, както и формулирането на съответните изводи за състоянието, тенденциите и перспективите пред образователно-възпитателните и културно-развлекателни процеси в контекста на съвременните политико-икономически, административноправни и социокултурни аспекти, допринася за формулирането и доказването на изследователската теза. Базирана на разбирането, че изграждането на интерактивна образователна среда за непрекъснато професионално и продължаващо обучение в разглежданата област би могло да доведе до повишаване на институционалната, гражданска и медийна активност на общностите и обществото като цяло за развитието на творческата икономика, като ключово измерение на устойчивостта и активиране на гражданското участие във формиране на местни, регионални, национални и наднационални културни политики, и до насърчаване на творчеството и социалните иновации чрез изкуство и култура и стимулиране на взаимното обогатяване на националните, регионални и местни идентичности и култури, тя потвърждава необходимостта от осигуряване, поддържане и развитие на обучението по изкуствата и културата през целия живот. Хипотезата е свързана и с оптимизиране на културната, художествена и образователна инфраструктура в условия на непрекъснатост на организационно-управленските иновации, залагайки на комплексен подход едновременно на няколко организационни нива, в чиито обхват попадат стратегии, политики, организационно-управленски и лидерски практики, структурни, функционални и поведенчески модели, ефикасност на процесите, културни ценности и нагласи, както и адекватността на информационните и комуникационни инфраструктури в сферата на образованието.

В контекста на ефективността на провежданите културни политики за изграждане на ефективна държавна културна, художествена и образователна инфраструктура за обучение по изкуствата и културата през целия живот в регионален, национален и наднационален мащаб, в отделните национални системи се разглеждат редица въпроси, свързани с необходимостта от:

- целенасочено стимулиране от страна на властовите,

институционални и административни организационно-управленски структури на процесите на партньорство и сътрудничество между правителствения и неправителствения сектор, на поощряване съвместното

финансиране, организиране на дейности и реализиране на проекти между отделните субекти за насърчване на културата и художественото творчество, и активно подпомагане създаването и разпространението на изкуствата, културните и творчески индустрии (КТИ) на културните продукти и услуги;

- засилване на сътрудничеството между културните, художествени и образователни институции и организации като театри, музеи, галерии, професионални сдружения, професионални гилдийни групи, културни и арт посредници, научноизследователски центрове, университети, училищни и извънучилищни институти и обществени органи на национално, регионално и местно ниво, така че различните сектори да работят съвместно и да разширят своята културна, творческа и образователна дейност на базата на утвърдени и иновативни практики в обучението по изкуствата и културата през целия живот;

- разработване на специализирани обучителни модули, които да бъдат включени в съответните учебно-квалификационни програми в областта на образованието по изкуствата и културата с цел развиване на познанието за тях в извънучилищните и извънучилищни форми на обучение;

- създаване на необходимите законови гаранции за достъп на подрастващите поколения до изкуствата и културата в училищните образователни институции чрез включването на музиката, изобразителното изкуство, танца, театъра, аудиовизуалните и дигиталните изкуства като предмети в задължителните учебни часове за учениците от I до XII клас и чрез осигуряването на ефективни възможности за учениците за полагането на втори държавен зрелостен изпит по изкуствата и културата;

- изграждане на механизми за партниране между културни, художествени, образователни, културно-развлекателни институции и организации и неправителствения сектор при прилагането на мерки, свързани с кариерното ориентиране и при осъществяването на дейностите на централните за подкрепа на личностно и общностно развитие, чрез организиране на тематични ателиета, уъркшоупи, интерактивни игри, посещения на изложби, театри, концерти, представления, срещи с утвърдени и млади творци, изявени артисти, музиканти, изпълнители и др., и за съхраняване на националните, регионални и местни идентичности и култури;

- подготовка на висококвалифицирани и компетентни културни и художествени специалисти в сферата на преподаване на дисциплини по изкуствата и културата, на базата на иновативни учебно-методични политики и практики при формирането на учебни програми и обучителни модули, както и на използването на широк спектър от образователни педагогически технологии в образователния процес, позволяващ формирането и усвояването на задълбочени познания и компетентности и развиването на творческо мислене и вземане на организационно-управленски решения;

- устойчиво развитие на управленския капацитет и създаване на нови възможности пред музейните и туристически оператори, училищните и академични администратори, представителите на институционалните и обществени организационни структури, активно да участват във формирането и реализирането на проекти, програми и инициативи, свързани с управлението на културното наследство на национално, регионално и местно равнище, посредством разработването на модели и практики за управление на организационната култура в сферата на музейните дейности, с помощта на които да бъде преодоляна слабата ефективност на използваните традиционни организационни механизми и инструменти;

- създаване на визуално-комуникативни механизми за конструиране на съвременна визуална култура, разглеждана като динамично единство на културни, художествени и визуални практики, навици и умения, споделени визуално-комуникативни пространства и художествени ценности, новите медии, модели на презентация и репрезентация и др.

Тяхното изясняване би спомогнало за по-доброто разбиране на провежданите културни политики, имащи отношение към образователно-възпитателните и културно-развлекателни процеси в обучението по изкуствата и културата през целия живот, които биха довели до формирането и изграждането на ефективна визуално-комуникативна и медийна среда за формиране и възпитаване на нови публики в сферата на културното наследство, съвременните изкуства и културните и творчески индустрии чрез споделени пространства. В този смисъл се споделя схващането, че в качеството си на рефлексивна образователна и социокултурна среда, тя би могла да допринесе за формирането и реализирането на нови ефективни подходи за развитие на образователно-възпитателен достъп до художествено съдържание и на естетико-художественото развитие и художествената активност на индивида, общността и обществото като цяло, за разбиране на изкуствата и културата и за създаване на национален художествен контекст, стимулиращ творческите процеси и улесняващ двупосочната връзка между създателите и потребителите на изкуствата,

КТИ и на културните продукти и услуги. Извършените проучвания и анализи по отношение на провежданите политики за изграждане на ефективна държавна културна, художествена и образователна инфраструктура за обучение по изкуствата и културата, потвърждават необходимостта от тяхното непрекъснато поддържане и оптимизиране, като важни елементи от културната и образователна политика на властовите изпълнителски организационни структури, усъвършенствайки подхода на управление по посока на разширяване ролята на обществено държавните форми при вземане на решения, относно развитието и финансирането на видовете културни, художествени и образователни институти и дейности.

От казаното дотук могат да се направят конкретни изводи, предложения и обобщени препоръки, свързани с потребността от целенасочено стимулиране и мотивиране от страна на отговорните държавни и местни институционални и обществени организационно-управленски структури за стимулиране на процесите на партньорство между правителствения и неправителствения сектор и поощряване на съвместното финансиране и организиране на дейности и реализиране на проекти между отделните министерства, културни, образователни и художествени институции, НПО и спонсорство от страна на неправителствени стопански организации в програми, мерки и техники за активни политики за насърчаване на културата и художественото творчество, посредством организирането на културни и артистични събития на национално, регионално местно ниво. Това би допринесло за създаването на художествени творби и културни продукти и услуги и развитие на стратегии и програми. Към тези препоръки би трябвало да се добавят и такива, свързани с подпомагане на сътрудничеството между културни, художествени и образователни институции и организации като театри, музеи, галерии, професионални сдружения, професионални гилдийни групи, културни и арт посредници, научноизследователски центрове, университети, училищни и извънучилищни институти и обществени органи на национално, регионално и местно ниво, така че различните сектори да работят съвместно и да разширят своята културна, творческа дейност и образователна дейност на базата на утвърдени и иновативни практики в обучението по изкуствата и културата през целия живот. За целта е необходимо да бъдат разработвани специализирани обучителни модули, които да се включват в съответните учебно-квалификационни програми с цел развиване на познанието за изкуството и културата в извънучилищните и извънучилищни форми на обучение. Също така трябва да бъде насърчаван и обмена на опит, практики и информация между заинтересованите страни от системите на изкуствата, културата, образованието и туризма на организационно-управленски и изпълнителски равнища във връзка с обучението на представителите на всички възрастови групи. Разширяване на достъпа им до изкуствата и културата като средство за стимулиране на социалното и културно приобщаване, равенството, интеграция и активното им участие в социалния, културния и художествен живот и социалните, културни и художествени процеси, изграждането на механизми за партниране между отделните институции и неправителствения сектор при прилагането на мерки, свързани с кариерното ориентиране и при осъществяването на дейностите на централните за подкрепа на личностно и общностно развитие, центрове по интереси, чрез организиране на тематични ателиета, уъркшопи, интерактивни игри, посещения на изложби, театри, концерти, представления, срещи с утвърдени и млади творци, изявени артисти, музиканти, изпълнители и др, както и създаването на необходимите законови гаранции за достъпа на подрастващите поколения до изкуствата и културата в училищните образователни институции са сред останалите препоръки и предложения.

В заключение може да се отбележи, че провеждането на адекватни и ефективни политики за изграждане на ефективна държавна културна, художествена и образователна инфраструктура за обучение по изкуствата и културата през целия живот е свързано и с подготовка на висококвалифицирани и компетентни културни и художествени специалисти в сферата на преподаване на дисциплини по изкуствата и културата, на базата на иновативни учебно-методичните политики и практики на преподаване при формирането на учебните програми, и модули, както и на използването на широк спектър от образователни педагогически технологии в образователния процес, позволяващ формирането и усвояването на задълбочени познания и компетентности и развиването на творческо мислене и вземане на организационно-управленски решения. Всичко това би способствало за постигането на високи резултати в учебния процес, на базата на усъвършенстване системата на управление на обучението и учебното съдържание, отчитайки съвременните тенденции в развитието на европейското професионално образование и на използването на съвременните подходи и програми в образователния процес като цяло и др. Компютъризацията му, насочена към подобряване на ефективността и качеството на преподаване, както и администрирането на учебните дейности би осигурила възможност на всички участници в него, широко да използват възможностите на съвременните информационни и комуникационни технологии при разработването на творчески проекти в извънкласните и извънучилищните дейности и професионална подготовката в практико-приложен аспект. Необходимо е също така да бъде поощрявано и стимулирано навлизането на научните изследвания, художествените и творчески дейности, мениджмънта на образователната среда в процеса на обучение, чрез

привличане на представители на други институции към развитието на научноизследователската дейност и на художествено-творческата практика (академична и корпоративно ориентирана, в зависимост от профила на професионалното обучение на бъдещи специалисти). От особено значение за провеждането на такъв тип професионални образователни, артистични и творчески дейности, научно-методични, иновативни и креативни политики и практики, международното партньорство и професионалната реализация на кадрите е сътрудничеството с професионални творчески, гилдийни и културни организации, за създаване на съвместни научни и художествено-творчески проекти, важни за развитието на професионалното образование. Адекватността и ефективността на тези политики е в пряка зависимост от формирането, адаптирането и въвеждането на добри иновативни практики, дейности и програми по организирането и провеждането на традиционни и иновативни културни и арт събития, фестивали, симпозиуми, изложби и форуми в контекста на образованието по изкуствата и културата през целия живот, въз основа на практико-приложен анализ на институционалния, регулаторен и икономически контекст на музеите и останалите културни и художествени институции в страната и на различни ефективни и организационно-управленски решения и модели на функционирането на музейния сектор като цяло, е разработването и реализирането на стратегии и концептуални модели за развитие на изкуствата, културата, културното предприемачество и културната индустрия, културното наследство и културния туризъм на национално, регионално и местно равнище. В същото това време, провеждането на устойчиви политики за организация и управление на природните, археологически, архитектурни, културно-исторически, етно-антропологически ресурси за развитието на изкуствата, културата, туризма, културните и творчески индустрии, които от своя страна са основополагащи в образователно-възпитателния и културно-развлекателен процес с приоритетното използване на социалните медии, с постоянните и планирани дейности чрез изготвянето на планове за социален и медиен маркетинг за популяризиране на културата и изкуствата и предоставянето на достъп до културно и художествено съдържание. Тяхното активно използване би допринесло за създаването на възможности за обмен и взаимодействие с реалните и потенциални публики и потребители, чрез периодично актуализирани новини и използване на цифрови инструменти (Интернет, новите медии, социалните мрежи и др.). От друга страна развитието на управленския капацитет и създаването на възможности пред музейните и туристически оператори, училищните и академични администратори, представителите на институционалните и обществени организационни структури, активно да участват във формирането и реализирането на проекти, програми и инициативи, свързани с управлението на културното наследство на национално, регионално и местно равнище, създава условия за преодоляване на слабата ефективност на използваните традиционни организационни механизми и инструменти.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

- Андреева, Ц., (2019) Политики за насърчаване на културните и творческите индустрии в България в условията на Европейска интеграция. // Медии и обществени комуникации. Научно електронно списание за медии, PR, журналистика, бизнес комуникация и реклама. Научно електронно списание за медии, PR, журналистика, бизнес комуникация и реклама, Бр. 43/ Ноември 2019 г. URL: < <http://media-journal.info/?p=item&aid=105> >
- Василева, С., (2014) Модели за културни политики, прилагани в държави от балканския регион.// Научни трудове на Университета по библиотекознание и информационни технологии = Proceedings of the State University of Library Studies and Information Technologies. - Т. 12 (2014), с. 181-198
- Зелена книга. Отключване и апотенциала на културните и творческите индустрии. Брюксел, 27.4.2010
COM(2010)183 https://www.parliament.bg/pub/ECD/90626COM_2010_183_BG_ACTE_f.pdf
- Националната програма за реформи. В изпълнение на стратегия „Европа 2020” / http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_bulgaria_bg.pdf
- Образованието по изкуство и култура в Европейските училища. / <http://eacea.ec.europa.eu/education>.
- Оперативна програма Наука и образование за интелигентен растеж (ОП НОИР) 2014-2020
<http://sf.mon.bg/?go=page&pageId=32>
- Петрова, Е., (2015) Европеизация и национална идентичност : културни измерения.- София : [МГУ "Св. Иван Рилски"], 2015.-124 с.
- Резолюция на Европейския парламент от 24 март 2009 г. относно художественото образование в Европейския съюз (2008/2226(INI) / URL: < <http://www.europarl.europa.eu>. >
- Giovinazzo, M., Guy W., (2019) Culture for the Future Creativity, Innovation and Dialogue for Inclusive Development. Brussels, 16-17 June 2019, URL: < <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:7w0uduMIBmwJ:https://culture4future.eu/wp->

[content/uploads/2019/06/1-CULTURE-CULTURAL-INDUSTRIES.pdf+&cd=10&hl=bg&ct=clnk&gl=bg&client=firefox-b-d](#) >

The Creative Economy: Key Concepts and Literature Review Highlights. 2013, URL:

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:jQPuDOL8itwJ:prinnovationhub.com/wp-content/uploads/2018/08/creative-economy-synthesis_201305.pdf+&cd=18&hl=bg&ct=clnk&gl=bg&client=firefox-b-dv>